

โรงเรียนทหารสารวัตร
แผนกวิชาฝ่ายการสารวัตร
วิชา การเรือนจำทหาร

กล่าวนำ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึง การปฏิบัติงานของ ผู้บังคับเรือนจำ และเจ้าพนักงานเรือนจำ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของ พ.ร.บ.เรือนจำทหาร พ.ศ.๒๕๓๙ พ.ร.บ.เรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๐ และ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๔๕ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑

งานมอบ ให้นักเรียนศึกษาความเข้าใจก่อนเข้าห้องเรียน

หลักฐาน พ.ร.บ.เรือนจำทหาร พ.ศ.๒๕๓๙ พ.ร.บ.เรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๐ และ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๔๕ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมถึง ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการสอน

แนวสอนฉบับนี้จะกล่าวถึง อาชญาวิทยา หลักทัณฑ์พิทย การราชทัณฑ์ ภารกิจของเรือนจำทหาร การปฏิบัติงานของ ผู้บังคับเรือนจำ รวมถึง เจ้าพนักงานเรือนจำ รวมถึง พ.ร.บ.เรือนจำทหาร พ.ศ.๒๕๓๙ พ.ร.บ.เรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๐ และ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๔๕ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมถึง ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กล่าวทั่วไป ทหารเหล่าทหารสารวัตรมีความจำเป็นต้องเกี่ยวข้องประสานงานหรือร่วมงานกันหรือมี นักเรียนบางคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำทหารในโอกาสข้างหน้าจึงมีความจำเป็น จะต้องทราบถึงหลักการปฏิบัติงานงานเจ้าพนักงานเรือนจำและวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำทหาร

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงขอบเขตอำนาจของเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้คุมเรือนจำ การปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิดในเรือนจำ การดูแลผู้ต้องขัง และการควบคุมผู้ต้องขัง

๒. เพื่อศึกษาวิธีการต่างๆในอันที่จะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดและแก้ไขผู้กระทำผิดต่อกฎหมายให้กลับ เป็นคนดีต่อสังคม

ตอนที่ ๑

อาชญาวិทยา ทฤษฎีวิทยา การราชทัณฑ์

๑. อาชญาวิทยา

๑.๑ ความหมาย : วิชาที่ว่าด้วยเรื่องของอาชญากรรมและอาชญากรโดยมุ่งเน้นการศึกษาในเรื่อง

ก. สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม

ข. การป้องกันอาชญากรรม

ค. การควบคุมอาชญากรรม

ง. พฤติกรรมของผู้กระทำผิด

จ. การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

๑.๒ ความหมายของอาชญากรรม

หมายถึง การกระทำผิดทางอาญา การกระทำผิดของบุคคล ซึ่งการกระทำผิดนั้นๆ กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้าม และผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษ โดยการ “ลงโทษ”

๑.๒.๑ ความผิดในตัวเอง คือ การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเด่นชัดเป็นความผิดชัดเจน ขัดต่อศีลธรรมอนติงามขัดต่อความสงบเรียบร้อยต่อสังคมอย่างร้ายแรง และผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดนั้น โดยตรง

๑.๒.๒ ความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้ คือ กฎหมายบัญญัติไว้ว่าการกระทำนั้นเป็นข้อห้ามแต่ไม่ขัดต่อศีลธรรม หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้เสียหายไม่ได้รับความเสียหาย จากการกระทำนั้น โดยตรง

๑.๓ สาเหตุของอาชญากรรม

๑.๓.๑ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

๑.๓.๒ ปัจจัยทางสังคม

๑.๓.๓ ปัจจัยทางจิตใจและความผิดปกติของอาชญากร

๑.๓.๔ ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

๑.๔ อาชญาวิทยาจำแนกอาชญากรรมออกเป็น ๘ ประเภท ได้แก่

๑.๔.๑ อาชญากรรมประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย เช่น การฆ่าคนตาย , การข่มขืน

การทำร้ายร่างกาย

๑.๔.๒ อาชญากรรมประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเป็นครั้งคราวแล้วแต่โอกาสจะอำนวย เช่น ขโมย

รถยนต์

๑.๔.๓ อาชญากรรมโดยใช้ตำแหน่งหน้าที่เป็นเครื่องมือ เช่น การคอร์รัปชัน

๑.๔.๔ อาชญากรรมการเมือง เช่น การก่อการร้ายสากล การล้มล้างรัฐบาล

๑.๔.๕ อาชญากรรมที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม เช่น เสพยาเสพติด เมาสุราอาละวาด

๑.๔.๖ อาชญากรรมเลียนแบบ เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ช่องโจร

๑.๔.๗ อาชญากรรมร่วม คือการกระทำผิดร่วมกันหลายคนมีลักษณะเป็นองค์การแบ่ง

สายการบังคับบัญชา เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด โสเภณีข้ามชาติ อาชญากรข้ามชาติ

๑.๔.๘ อาชญากรรมอาชีพ คือ ผู้ดำรงชีพด้วยการประกอบอาชญากรรม เช่น ล้วงกระเป๋า

๑.๕ ประเภทของอาชญากรรม จำแนกออกเป็น ๕ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑.๕.๑ อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย คือ ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายเป็นบุคคลเดียวกัน

๑.๕.๒ อาชญากรรมพื้นฐาน คือ การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินร่างกาย/ชีวิตของบุคคลอื่น

๑.๕.๓ อาชญากรรมองค์การ คือ พวกมาเพียทำงานเป็นทีม

๑.๕.๔ อาชญากรรมคอบกขาว คือ ใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานไปในทางมิชอบ

๑.๕.๕ อาชญากรรมพิเศษ คือ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมข้ามชาติ

๒. ทักษะวิทยา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

๒.๑ วัตถุประสงค์ของการลงโทษ ได้แก่

๒.๑.๑ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

๒.๑.๒ การลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้ง

๒.๑.๓ การลงโทษเพื่อตัดโอกาสในการกระทำผิด

๒.๑.๔ การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

๒.๒ รูปแบบของการลงโทษ ได้แก่

๒.๒.๑ การลงโทษต่อเนื่องตัว การทรมาน

๒.๒.๒ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ

๒.๒.๓ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

๒.๒.๔ การประหารชีวิต

๒.๓ การประหารชีวิตนักโทษ

๒.๓.๑ การประหารชีวิตนักโทษด้วยการฉีดยา ขั้นตอนการประหารชีวิตโดยการฉีดยานี้ จะมีขั้นตอนในการประหารชีวิตเช่นเดียวกับการประหารชีวิตโดยวิธีอื่นๆ กล่าวคือ ในสหรัฐจะมีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนการประหาร เช่น ก่อนการประหาร 4 วัน นักโทษประหารจะถูกนำตัวจากแดนนักโทษประหารไปสู่ห้องซึ่งพิเศษสำหรับนักโทษประหารโดยเฉพาะ ซึ่งจะถูกเฝ้าดูจากเจ้าหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง จดหมายทุกฉบับจะถูกถ่ายสำเนาให้ ส่วนฉบับจริงจะเก็บไว้เนื่องจากกลัวว่าจะมียาพิษยาเสพติดหรือยาอื่นๆ เคลือบมา การโทรศัพท์ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำก่อน ในช่วงนี้อาจมีญาติมาเยี่ยมได้ก่อนการประหาร 2 วัน ผู้บัญชาการจะตรวจตราเพื่อเตรียมอุปกรณ์ในการประหารให้พร้อม รวมทั้งเตรียมการเกี่ยวกับใบมรณะบัตรและการเคลื่อนย้ายศพ และก่อนการประหารหนึ่งวัน เจ้าหน้าที่ประหารจะเตรียมอุปกรณ์เข็มฉีดยาและยา และอุปกรณ์สำรองให้พร้อม มีการจัดเตรียมพื้นที่หรือห้องสำหรับผู้สื่อข่าวที่เข้าไปทำข่าวในเรือนจำ รวมทั้งพยานที่จะเข้าไปสังเกตการณ์ในการประหารเวลา 18.00 น. เจ้าหน้าที่จะจัดอาหารมื้อสุดท้ายไปให้นักโทษประหารรับประทาน เวลา 22.00 น. ผู้สื่อข่าว และพยานจึงได้รับอนุญาตให้เข้าเรือนจำและได้รับการ

ชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ถึงขั้นตอนการประหาร เวลา 23.30 น. จึงได้เริ่มดำเนินการเพื่อเตรียมการประหารซึ่งจะเริ่มเวลาเที่ยงคืนตรง

เมื่อใกล้ถึงเวลาประหาร เจ้าหน้าที่จะนำตัวนักโทษประหารจากห้องขังไปที่ห้องประหาร แต่แทนที่จะนำนักโทษประหารไปยืนตรึงกับหลักประหารก็เปลี่ยนเป็นการให้นอนบนเตียงประหาร ตรึง และผูกด้วยสายหนังทั้งขา ลำตัว และแขนทั้ง 2 ข้าง ซึ่งอยู่ในท่าทางออกทำให้ไม่สามารถดิ้นได้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดีจะมาติดเครื่องวัดการเต้นของหัวใจเข้ากับตัวนักโทษเพื่อตรวจสอบการตายหลังการฉีดยา โดยให้กรรมการภายนอกได้เห็นการเต้นของหัวใจ จากนั้นจึงแทงเข็มเข้าเส้นเลือดใหญ่หรือที่หลังมือทั้ง 2 ข้าง ข้างหนึ่งเป็นเข็มที่ใช้จริงอีกข้างหนึ่งเป็นเข็มสำรองในกรณีที่เข็มแรกมีปัญหา หรือบางกรณีจะแทงเข็มที่แขนเข็มเดียว จากนั้นนำท่อมาต่อเข้าเข็มโยงไปยังเครื่องฉีดยาที่ใช้ฉีดจะมี **Sodium Penroth**¹ ในสารละลาย **20 - 25 cc Pancuronium bromide 50 cc และ Pentassium chloride 50 cc** ยาดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการวิจัยของ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเท็กซัส ว่าจะให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ยาที่ใช้ฉีดไม่ใช่ยาพิษ แต่เป็นยาทั่วไป ซึ่งถ้าให้เกินขนาดก็จะมีผลทำให้ตายได้โดยจะต้องมีปริมาณที่มากพอสมควร ค่อยๆ ปลอยเข้าไปในเส้นเลือด การฉีดยา เริ่มแรกจะปลอยยา **Sodium chloride** เข้าไปให้หลัปก่อน จากนั้นจึงปลอย **Pancuronium bromide และ Potassium chloride** ตามลำดับ เพื่อให้หัวใจหยุดสูบฉีดโลหิตภายในไม่ถึงนาที เมื่อนักโทษแสดงอาการแน่นิ่งไป ผู้บัญชาการเรือนจำจะขอให้นายแพทย์ของเรือนจำเข้าตรวจยืนยันการตายของผู้ต้องขังและประกาศเวลาตายต่อหน้าพยานรวมใช้เวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ทั้งสิ้นประมาณ **20 - 30 นาที** ผู้แทนจากกองทะเบียนประวัติอาชญากร จะพิมพ์ลายนิ้วมืออีกครั้ง และเคลื่อนย้ายศพของนักโทษไปห้องเก็บศพต่อไป โดยเก็บไว้ตรวจสอบอีก 1 วัน ตลอดเวลาจะมีการถ่ายรูปและวิดีโอตามขั้นตอนต่างๆ ไว้

๓. การราชทัณฑ์

๓.๑ การจัดประเภทของเรือนจำมี ๓ ระดับ ได้แก่

๓.๑.๑ เรือนจำที่มีระดับความมั่นคงสูง

- เน้นการควบคุมเป็นหลัก
- ควบคุมผู้ต้องขังที่มีโทษสูง กระทำผิดโดยสันดาน
- มีกำแพงสูง
- มีเรือนนอนเข้มแข็ง
- เจ้าหน้าที่ตรวจตราอย่างใกล้ชิด
- มีอุปกรณ์แจ้งเหตุร้าย ระบับเหตุร้าย
- การฝึกอบรมทำในเรือนจำเท่านั้น

๓.๑.๒ เรือนจำระดับความมั่นคงปานกลาง

- เรือนจำที่มีความมั่นคงรองลงมา
- เน้นการควบคุมพอสมควร
- ฝึกวิชาชีพเน้นอุตสาหกรรมภายในเรือนจำ

๓.๑.๓ เรือนจำระดับความมั่นคงต่ำ

- ไม่ได้เน้นหนักด้านการควบคุม
- ควบคุมผู้ต้องขังใกล้ชิดน้อย
- มีรั้วลวดหนามไม่มีกำแพงทรงสูง
- การฝึกวิชาชีพเน้นเกษตรกรรม

๓.๒ การจัดประเภทเรือนจำตามประเภทผู้กระทำผิด

๓.๒.๑ เรือนจำชาย

๓.๒.๒ เรือนจำหญิง

๓.๒.๓ ทักษสถานวัยหนุ่ม (ควบคุมผู้ต้องขังชายอายุระหว่าง ๑๘ – ๒๕ ปี)

๓.๒.๔ ทักษสถานบำบัดพิเศษ (ควบคุมผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรม)

๓.๒.๕ ทักษสถานเปิด

- มุ่งเน้นการเตรียมการก่อนปล่อย
- มีรั้วลวดหนาม
- ฝึกวิชาชีพด้านการเกษตร

๓.๒.๖ เรือนจำชั่วคราว เป็นเรือนจำที่ใช้เพื่อกิจการใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี หรือ เรือนจำชั่วคราวสำหรับการเกษตร

๓.๒.๗ เรือนจำพิเศษ

- ใช้ควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี หรือ คดียังไม่แล้วเสร็จ
- ถือว่าผู้ต้องขังที่ควบคุมเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำผิด

๓.๓ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

๓.๓.๑ การจำแนกโดยทั่วไป

- การศึกษาประวัติผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล
- การวิเคราะห์และจัดประเภทผู้ต้องขัง
- การติดตามและประเมินผล

๓.๓.๒ การจำแนกเพื่อการแก้ไข

- การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
- การจัดทำกรณีศึกษาเป็นรายบุคคล
- การวิเคราะห์เพื่อจัดประเภท แยกประเภท
- ส่งทีมงานแก้ไขดำเนินการตามโปรแกรมการแก้ไขต่อไป

๓.๔ การควบคุมผู้ต้องขัง

- ๓.๔.๑ การควบคุมด้วยอาคารสถานที่
- ๓.๔.๒ การควบคุมด้วยเทคโนโลยี
- ๓.๔.๓ การควบคุมด้วยระเบียบวินัย
- ๓.๔.๔ การควบคุมด้วยใจ

๓.๕ การอบรมแก้ไขผู้ต้องขัง

๓.๕.๑ การอบรมแก้ไขพื้นฐาน

1. การศึกษา
2. การฝึกวิชาชีพ
3. ศาสนา

๓.๕.๒ การอบรมแก้ไขโดยใช้โปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังแต่ละประเภท

๓.๖ ปัญหาในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ

- ๓.๖.๑ สภาวะวิกฤตนักโทษล้นคุก
- ๓.๖.๒ รอยมลทิน
- ๓.๖.๓ การถ่ายทอดพฤติกรรมอาชญากร
- ๓.๖.๔ การไม่เกรงกลัวต่อโทษเรือนจำ
- ๓.๖.๕ สิ้นเปลืองงบประมาณ

- ผู้ต้องขังและครอบครัวขาดรายได้
- งบประมาณในการเลี้ยงดู

๓.๗ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

หมายถึง การใช้มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดรูปแบบอื่น ๆ แทนการจำคุกในเรือนจำ

- กระทำผิดเป็นครั้งแรก
- กระทำผิดในคดีเล็กน้อย
- กระทำผิดโดยขาดเจตนาในการกระทำความผิด
- ไม่มีสันดานเป็นอาชญากร

๓.๗.๑ การเปี่ยงเบนผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม

- การว่ากล่าวตักเตือน
- การประณิษฏาประนอมยอมความระหว่างผู้กระทำผิดและเหยื่อ

๓.๗.๒ ขั้นตอนของตำรวจ

➤ การปรับ

๓.๗.๓ อัยการ

➤ การชะลอการฟ้อง

๓.๗.๔ การราชทัณฑ์

๓.๗.๔.๑ การพักการลงโทษ

1. เป็นนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของกำหนดโทษตาม
2. กรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี
3. ระยะเวลาพักการลงโทษไม่เกิน ๓ ปี ๖ เดือน

หมายศาล

๓.๗.๔.๒ การลดวันต้องโทษจำคุก

- เป็นการให้ประโยชน์ตอบแทนแก่นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดี
- ลดโทษวันจำคุกให้ไม่เกินเดือนละ ๕ วัน
- ต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน หรือ ๑๐ ปี กรณีจำคุกตลอดชีวิต
- นักโทษชั้นเยี่ยมได้ลด เดือนละ ๕ วัน
- นักโทษชั้นดีมากได้ลด เดือนละ ๔ วัน
- นักโทษชั้นดีได้ลด เดือนละ ๕ วัน
- นักโทษชั้นปานกลาง - ชั้นเลวมาก ไม่ได้รับการลดวันต้องโทษ

๓.๗.๔.๓ การลดวันต้องโทษจากการทำงานสาธารณะ

- เหลือโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี
- ไม่มีความผิดเกี่ยวกับ สถาบันพระมหากษัตริย์ , ความมั่นคงของรัฐและ ยาเสพติด
- นักโทษชั้นเยี่ยม จำคุกมาแล้ว ๑ ใน ๕ ของกำหนดโทษ
- นักโทษชั้นดีมาก จำคุกมาแล้ว ๑ ใน ๔ ของกำหนดโทษ
- นักโทษชั้นดี จำคุกมาแล้ว ๑ ใน ๓ ของกำหนดโทษ
- นักโทษชั้นกลาง จำคุกมาแล้ว ๑ ใน ๒ ของกำหนดโทษ

ตอนที่ ๒

การเรือนจำทหาร

๑. เรือนจำทหาร หมายถึง ที่ซึ่งรัฐมนตรีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเรือนจำทหาร

- กองทัพบก ผบ.ทบ. เป็นผู้รับมอบอำนาจในการจัดตั้งเรือนจำทหาร
- กองทัพเรือ ผบ.ทร. เป็นผู้รับมอบอำนาจในการจัดตั้งเรือนจำทหาร
- กองทัพอากาศ ผบ.ทอ. เป็นผู้รับมอบอำนาจในการจัดตั้งเรือนจำทหาร

๒. ผู้ต้องขังหมายถึง นักโทษ คนต้องขัง และคนฝาก

1. นักโทษ คือ บุคคลซึ่งถูกจำคุกภายหลังคำพิพากษาเมื่อคดีถึงที่สุด
2. คนต้องขัง คือ บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง
3. คนฝาก คือ บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมในเรือนจำทหาร

๓. ภารกิจของเรือนจำทหาร คือ

๓.๑ ควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลทหาร หมายขังของผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ เอกสารอันเป็นคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

๓.๒ ปกครองและบังคับบัญชาผู้ต้องขังให้เป็นไปตามหลักการแยกผู้ต้องขัง และการควบคุมผู้ต้องขัง ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๔๕

๓.๓ ให้การเลี้ยงดูและการรักษาพยาบาลแก่ผู้ต้องขัง

๓.๔ ส่งเสริมสวัสดิการและฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

๓.๕ ทำการปลดปล่อยผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษให้ถูกต้องตามกรรมวิธีของเรือนจำที่วางไว้

๓.๖ เก็บรวบรวมสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำสนับสนุนให้กับ นสท. เพื่อให้ นสท. ได้ทราบความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจการของเรือนจำทหารโดยใกล้ชิดซึ่งได้แก่ สถิติเกี่ยวกับ

- ยอดผู้ต้องขังประจำเดือน
- ยอดผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นและลดลง
- รายงานสถิติการสารวัตรทหาร (ทบ.๑๐๔ – ๐๐๑) ตอนที่ ๕ การเรือนจำทหาร

๔. เรือนจำทหารจะรับบุคคลใดไว้เป็นผู้ต้องขังได้นั้นจะต้องมีหลักฐานดังต่อไปนี้มาด้วย คือ

- หมายขังของศาลทหาร ได้แก่ หมายขังระหว่างสอบสวน, หมายขังระหว่างพิจารณาคดีของศาล , หมายแจ้งโทษเด็ดขาด
- หมายขังของผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ
- เอกสารอันเป็นคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

๕. การลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ผู้ต้องขังมี ๓ สถาน คือ

1. ภาคทัณฑ์
2. งดหรือลดสิทธิต่าง ๆ โดยมีกำหนดเวลา
3. ขังเดี่ยวไม่เกิน 3 เดือน

๕.๑ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยจะต้องถูกลงทัณฑ์ทางวินัย

ตาม ข้อบังคับ กห. ว่าด้วยเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดอำนาจการลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ผู้ต้องขังไว้ดังนี้

❖ ผบ.กอง รจ. มทบ. มีอำนาจลงทัณฑ์

- ภาคทัณฑ์
- งดหรือลดสิทธิต่างๆโดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๓ เดือน
- ขังเดี่ยวไม่เกิน ๑ เดือน

❖ ผบ.รจ.จทบ. มีอำนาจลงทัณฑ์

- ภาคทัณฑ์
- งดหรือลดสิทธิต่างๆโดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๒ เดือน
- ขังเดี่ยวไม่เกิน ๑๕ วัน

❖ ผู้บัญชาการเรือนจำ สามารถสั่งลงทัณฑ์ได้ทุกสถานยกเว้นงดหรือลดสิทธิต่างๆโดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๖ เดือน

❖ ผู้ต้องขังที่มีลักษณะต่อต้าน ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ สั่งลงทัณฑ์ เพิ่มทัณฑ์สถานอื่นในความผิดครั้งหลังได้ตามสมควร

๖. การย้ายผู้ต้องขัง

๖.๑ การย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำทหารไปยังเรือนจำพลเรือนหรือการย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำพลเรือนมายังเรือนจำทหารให้เป็นไปตามความตกลงของรัฐมนตรี ที่รักษาการตาม พ.ร.บ.นี้ กับ รัฐมนตรีที่บังคับบัญชากรมราชทัณฑ์

๖.๒ หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท.1005/13134 ลง 20 ก.ย. 32 ได้ทำความตกลงกับ กห. ว่า

- นักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาให้จำคุกเกิน 3 ปี แต่ไม่เกิน 30 ปี ให้ส่งไปคุมขังยังเรือนจำฝ่ายพลเรือนที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกับ มทบ. หรือ จทบ. นั้นๆ
- นักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาให้จำคุกเกิน 30 ปี ถึงประหารชีวิตให้ย้ายไปคุมขังที่เรือนจำกลางบางขวางเพียงแห่งเดียว

๖.๓ หนังสือ กระทรวงยุติธรรม ที่ ยธ.0706/4670 ลง 29 พ.ค. 46 ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดอำนาจการคุมขังผู้ต้องขังของเรือนจำ ลง ๕ เม.ย. ๔๗

1. นักโทษเด็ดขาดที่กำหนดโทษจำคุกสูงกว่า ๑๕ ปี จนถึงตลอดชีวิตให้ส่งไปคุมขังที่
 - เรือนจำกลางบางขวาง ๑๕ ปี ถึงประหารชีวิต
 - เรือนจำกลางคลองเปรม ถึงประหารชีวิต
 - เรือนจำกลางคลองไผ่ จว.นครราชสีมา ๑๕ ปี ถึงตลอดชีวิต
 - เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ๑๕ ปี ถึงตลอดชีวิต
 - เรือนจำกลางเขาบิน จว.ราชบุรี ๑๕ ปี ถึงตลอดชีวิต
 - เรือนจำกลางพิษณุโลก ๑๕ ปี ถึงตลอดชีวิต
 - เรือนจำกลางเชียงใหม่ ๑๕ ปี ถึงตลอดชีวิต
 - เรือนจำกลางเชียงราย ๑๕ ปี ถึงตลอดชีวิต
 - เรือนจำกลางสงขลา ๑๕ ปี ถึงตลอดชีวิต
 - เรือนจำกลางระยอง ๑๕ ปี ถึงตลอดชีวิต
2. นักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาให้จำคุกเกิน 3 ปี แต่ไม่เกิน ๕ ปี จะคุมขังไว้ที่เรือนจำ มณฑลทหารบก โดยไม่ต้องย้ายก็สามารถกระทำได้แต่ต้องได้รับอนุมัติจาก รมว.กท. เสียก่อน

นักโทษที่กำหนดโทษประหารชีวิตให้ย้ายไปคุมขังยังเรือนจำกลางบางขวางเพียงแห่งเดียว

๗. การใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง

๗.๑ ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่

- เป็นบุคคลที่น่าจะทำความร้ายตนเองหรือผู้อื่น
- เป็นบุคคลวิกลจริตจิตฟั่นเฟือนอาจเป็นอันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่น
- เป็นบุคคลที่น่าจะหลบหนีการควบคุม
- เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ
- เมื่อเป็นการสมควรที่จะใช้เครื่องพันธนาการเนื่องจากสภาพการของเรือนจำบางแห่งไม่

แข็งแรง

๘. การใช้อาวุธแก่ผู้ต้องขัง

๘.๑ ผู้บังคับบัญชาเรือนจำหรือเจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้หรือสั่งใช้อาวุธแก่ผู้ต้องขังได้ภายในบังคับ

ดังนี้

ใช้อาวุธอื่นนอกจากอาวุธปืนในกรณี

- เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังกำลังหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนีและไม่มีทางจะป้องกันได้
- เมื่อผู้ต้องขังก่อการจู่โจมหรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนจำ
- เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังจะทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น

ใช้อาวุธปืนได้ ในกรณี

- ผู้ต้องขังไม่ยอมวางอาวุธเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้วาง
 - ผู้ต้องขังที่กำลังหลบหนีไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด และไม่มีทางอื่นที่จะจับกุมได้
 - ผู้ต้องขังตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปก่อความวุ่นวายหรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนจำ และไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด
- ❖ สำหรับการติดตามจับกุมผู้ต้องขังที่หลบหนีภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่หนี ใช้
อำนาจตามมาตรานี้โดยอนุโลม

๙. ประโยชน์ที่นักโทษพึงได้รับ

1. ให้ได้รับความสะดวกสูงสุดตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด
2. เลื่อนชั้น
3. ตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ
4. ลาไม่เกิน 4 วันในคราวหนึ่ง
5. พักการลงโทษภายในเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

๑๐. ทรัพย์สินของผู้ต้องขัง

- ทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่นำเข้ามาในเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาตถ้าเป็นสิ่งของต้องห้าม ผู้บังคับบัญชาเรือนจำสามารถสั่งริบเป็นของแผ่นดินได้ใน ๒ กรณี คือ
1. ผู้ต้องขังหลบหนีพ้นกำหนด 3 เดือนนับจากวันหลบหนี
 2. เมื่อปล่อยตัวผู้ต้องขังไปแล้วไม่รับรางวัลของตนไปภายในกำหนด 1 ปี นับจาก วันปล่อย

๑๑. ห้ามบุคคลอื่นใดเข้าไปในเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษ

- จำคุกไม่เกิน ๑ ปี
- ปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำให้เพิ่มโทษเป็นทวีคูณ

๑๒. การแบ่งประเภทของเรือนจำ

- เรือนจำทหารแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

1. เรือนจำมณฑลทหาร ผบ.มทบ.เป็นผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง
2. เรือนจำจังหวัดทหาร ผบ.จทบ.เป็นผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง
3. เรือนจำกรมกองทหารหรือเรือนจำทหารชั่วคราว ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยนั้นเป็นผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง

○ เรือนจำที่มีฐานะเทียบเท่าเรือนจำมณฑลทหาร ได้แก่

- เรือนจำฐานทัพเรือกรุงเทพ ผบ.ฐานทัพเรือกรุงเทพเป็นผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง
- เรือนจำฐานทัพเรือสัตหีบ ผบ.ฐานทัพเรือสัตหีบเป็นผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง
- เรือนจำทหารอากาศ ผบ.คม.เป็นผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง

○ เรือนจำที่มีฐานะเทียบเท่าเรือนจำจังหวัดทหาร ได้แก่

- เรือนจำฐานทัพเรือสงขลา ผบ.ฐานทัพเรือสงขลาเป็นผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง
- เรือนจำฐานทัพเรือพังงา ผบ.ฐานทัพเรือพังงาเป็นผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง

๑๓. การรับตัวผู้ต้องขัง

๑๓.๑ ตรวจเอกสาร เช่น หมายขังของศาลทหาร หมายขังของผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ หรือเอกสารในการสั่งลงโทษทางวินัย **“จำขัง”** ของผู้บังคับบัญชาของผู้ต้องขังว่าถูกต้องหรือไม่ สำหรับทัณฑ์ **“ขัง”** รับไว้ในเรือนจำทหารไม่ได้ ตาม พ.ร.บ.วินัยทหาร ๒๔๗๖ การลงทัณฑ์ “ขัง” ต้องควบคุมตัวไว้ที่ กองรักษาการณ์หรือที่ควบคุมของหน่วยเท่านั้น

๑๓.๒ ต้องทำการตรวจสอบสิ่งของที่ตัวผู้ต้องขังว่ามีสิ่งของต้องห้ามหรือไม่ เช่น สุรา , ยาเสพติด , เครื่องอุปกรณ์ในการเล่นการพนัน, อุปกรณ์ในการหลบหนี, ศาสตราวุธ, วัตถุระเบิด, หรือน้ำมันเชื้อเพลิง , สัตว์มีชีวิต สิ่งของที่นำเข้ามาเพื่อประโยชน์ในการและเปลี่ยนซื้อขายเป็นการค้ากำไร และอื่น ๆ ที่มีไว้เป็นการผิดกฎหมาย

๑๓.๓ ติดต่อนักโทษมาทำการตรวจอนามัยผู้ต้องขังก่อนแยกประเภทผู้ต้องขังเพื่อทำการควบคุม

๑๔. การแยกประเภทผู้ต้องขัง ทำการแยกผู้ต้องขังออกเป็นประเภทต่างๆดังนี้

๑๔.๑ ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของศาล

๑๔.๒ ผู้ต้องขังที่ถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงทัณฑ์จำขังในความผิดต่อ พ.ร.บ.วินัยทหาร พ.ศ.๒๔๗๖

๑๔.๓ นักโทษเด็ดขาดที่ศาลตัดสินแล้ว

๑๔.๔ ผู้ต้องขังหญิงให้แยกจากผู้ต้องขังชายเมื่อศาลพิพากษาให้เป็นนักโทษเด็ดขาด ให้ส่งไปคุมขังยังเรือนจำฝ่ายพลเรือน

๑๕. งานทะเบียน ดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

- ๑๕.๑ จัดทำประวัติของผู้ต้องขังอย่างละเอียด พร้อมกับพิมพ์ลายนิ้วมือเก็บไว้สองฉบับ
- ๑๕.๒ จัดการแยกประเภทของผู้ต้องขัง
- ๑๕.๓ รายงานสถิติของยอดผู้ต้องขังให้สำนักงานฝ่ายการสารวัตร ในรอบเดือน และรอบ ๖ เดือน
- ๑๕.๔ เตรียมจัดทำหลักฐานในการปล่อยเมื่อนักโทษคนใดจะต้องปล่อยตัวให้พ้นโทษ ให้ผู้บังคับเรือนจำเสนอรายงานต่อผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อขอคำสั่งปล่อยตัวก่อนถึงกำหนดวันปล่อยตัวเจ็ดวัน
- ๑๕.๕ เตรียมจัดทำบัตรแสดงบริสุทธิ์เมื่อใกล้ครบวันพ้นโทษ และมอบให้นักโทษเมื่อปล่อยตัวไป

๑๕.๖ ตรวจสอบผู้ต้องขังตามหมายแจ้งโทษระหว่างอุทธรณ์ ซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุดแต่ศาลตัดสินแล้ว และผู้ต้องขังจะครบกำหนดพ้นโทษ โดยที่ กองเรือนจำ ยังไม่ได้รับหมายแจ้งโทษในระหว่างอุทธรณ์ ให้กับตุลาการพระธรรมนูญศาลทหาร พิจารณาสั่งการต่อไป

๑๕.๗ ตรวจสอบวันพ้นโทษของผู้ต้องขัง ตลอดทั้งตรวจสอบความผิดในคดีอื่นๆ ที่มีการอายัดผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัว

๑๖. การฟื้นฟูจิตใจ

- ๑๖.๑ จัดให้มีการฝึก และอบรมผู้ต้องขังอยู่เป็นประจำ
- ๑๖.๒ เชิญอนุศาสนาจารย์ของหน่วยมาอบรมศีลธรรมให้ผู้ต้องขังเป็นประจำทุกเดือน ในเดือนใดไม่มีการอบรมศีลธรรม ก็ได้นิมนต์พระสงฆ์ทรงคุณวุฒิมาเทศนาหรือบรรยายธรรมแทน
- ๑๖.๓ ให้ความสะดวกกับผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอื่น โดยอำนวยความสะดวกให้ประกอบพิธีทางศาสนาได้ตามสมควร
- ๑๖.๔ เชิญผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ มาบรรยายให้ผู้ต้องขังฟังเป็นครั้งคราว
- ๑๖.๕ ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี จะได้รับการเลื่อนชั้นในทุกๆ รอบ ๖ เดือน โดยพิจารณาเมื่อสิ้นเดือน มิถุนายน และสิ้นเดือนธันวาคม ผู้ต้องขังในการพิจารณาเลื่อนชั้นนั้น จะต้องเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาด และได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ผู้ได้รับการเลื่อนชั้นนั้น จะได้รับสิทธิพิเศษหลายอย่างตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๕ ข้อ ๓๔

๑๗. การฝึกวิชาชีพ

ความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีวิชาชีพติดตัวไป สามารถประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษ โดยเชิญวิทยากรหรือผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพมาอบรมให้กับผู้ต้องขังเช่น

๑. งานช่างไม้และการแกะสลัก
๒. การกลีกรม มีการปลูกผัก ไม้ประดับ และไม้ยืนต้น
๓. การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่

๔. ช่างตัดผมชาย

๕. ช่างเครื่องยนต์

๑๘. การจัดผู้ต้องขังไปทำงานภายนอกเรือนจำ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยส่งไปทำงานนอกเรือนจำนั้น จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บัญชาการเรือนจำก่อนทุกครั้งโดยเสนอรายงานขออนุมัติผ่าน นสท. ทุกครั้ง

๑๙. การบำรุงขวัญ

๑๙.๑ จัดให้มีการชมโทรทัศน์ในวันหยุดราชการ

๑๙.๒ จัดให้มีการเล่นกีฬาากลางแจ้ง เช่น ฟุตบอล , ตะกร้อ , เปตอง

๑๙.๓ จัดให้มีการเลี้ยงอาหารพิเศษ และแจกของเครื่องใช้เป็นครั้งคราว

๑๙.๔ ให้การดูแล และรักษาพยาบาลอย่างใกล้ชิด

๑๙.๕ อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมโดยจะอนุญาตให้เยี่ยมญาติได้ในวันหยุดงานคือวันที่ทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดระหว่างเวลา ๑๒๐๐ - ๑๕๐๐ หรือ วันที่ไม่ใช่วันหยุดราชการก็สามารถให้เยี่ยมได้แต่ต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับเรือนจำก่อน

๑๙.๖ จัดเครื่องอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นมาจำหน่ายในราคาถูก

ชีวิตให้ย้ายไปคุมขังที่เรือนจำกลางบางขวางเพียงแห่งเดียว สำหรับผู้ต้องขังหญิงเมื่อมีสภาพเป็นนักโทษให้ส่งไปคุมขังยังเรือนจำพลเรือนเช่นเดียวกับผู้ต้องขังชาย

๒๐. การเลี้ยงดูผู้ต้องขัง

ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้เลี้ยงดูผู้ต้องขังอย่างน้อย ๒ มื้อ กองเรือนจำจึงได้จัดให้มีการเลี้ยงดูผู้ต้องขังวันละ ๓ มื้อ แบ่งออกเป็น มื้อเช้า , กลางวันและมื้อเย็น โดยหักค่าประกอบเลี้ยงวันละ ๓๔ บาท /คน/วัน โดยทางเรือนจำจะเบิกให้สำหรับ นายทหาร , นายสิบ, หรือพลอาสาสมัคร ไม่ว่าจะเป็นคดีอาญา หรือ วินัยก็ตาม สำหรับทหารกองประจำการเบิกได้วันละ ๕๐ บาท/คน/วัน โดยหน่วยที่นำทหารกองประจำการไปฝากขังเป็นผู้เบิกและให้นำส่งเรือนจำที่รับฝากขังวันละ ๓๕ บาท/คน/วัน

๒๑. การรักษาพยาบาล

๒๑.๑ การปฏิบัติเมื่อผู้ต้องขังป่วยเล็กน้อยให้จัดหายาที่มีอยู่ให้กับผู้ต้องขังสำหรับผู้ต้องขังที่ป่วยหนักให้รายงานขออนุมัติผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อนำไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลทหารโดยจัดผู้คุมคุมไป

๒๑.๒ สำหรับผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติดหรือสงสัยว่าติดยาเสพติดเมื่อเรือนจำได้รับตัวมาแล้วต้องทำการตรวจสอบสารเสพติดในปัสสาวะว่ามีสารเสพติดหรือไม่ถ้าตรวจพบให้ตรวจสอบดูว่าติดยามากน้อยแค่ไหนจากนั้นให้ทำการบำบัดรักษา เมื่อตรวจพบสารเสพติดต้องทำการแยกขังทันที และห้ามเยี่ยมใดๆทั้งสิ้น ถ้าติดยามากถึงขั้นอาละวาดต้องขออนุมัติติดต่อนักจิตวิทยาถ้าเกิดอาการอยากยาให้จับแช่น้ำ และให้ออกกำลังกายทุกวันหรือให้ทำงานหนักเพื่อให้เหงื่อออก เป็นการช่วยขับสารเสพติดออกจากร่างกาย ทำเช่นนี้ ๑ สัปดาห์จะเห็นผล

๒๒. การรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ

- ๒๒.๑ จัดยามรักษาการณ์ที่ประตูทางเข้าเรือนจำตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง
- ๒๒.๒ จัดสืบเวรรักษาการณ์ภายในเรือนจำและเรือนขังตลอด ๒๔ ชั่วโมง
- ๒๒.๓ จัดยามในสามัญเข้ายามดูแลผู้ต้องขังในเวลากลางคืนตั้งแต่เวลา ๑๘๐๐-๐๖๐๐
- ๒๒.๔ จัดยามในตรวจคอยตรวจตราและช่วยเหลือสืบเวรคอยดูแลผู้ต้องขังและควบคุม

ผู้ต้องขัง

- ๒๒.๕ จัดผู้คุม ๑ คน ต่อผู้ต้องขัง ๕ คน คุมผู้ต้องขังออกไปทำงานนอกเรือนจำ
- ๒๒.๖ จัดผู้คุม ไม่น้อยกว่า ๒ นาย คุมผู้ต้องขังเดินทางไกลไปต่างท้องถิ่น

๒๓. การแบ่งชั้นนักโทษ นักโทษแบ่ง ออกเป็น 6 ชั้น

1. ชั้นเยี่ยม
2. ชั้นดีมาก
3. ชั้นดี
4. ชั้นกลาง
5. ชั้นเลว
6. ชั้นเลวมาก

๒๔. เครื่องพันธนาการ

- เครื่องพันธนาการแบ่งออกเป็น 3 ชนิด
 1. ตรวน (มี ๒ ขนาด คือ วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๐ มม. และ ๑๗ มม.)
 2. กุญแจมือ
 3. โซ่ล่าม

๒๕. การควบคุมผู้ต้องขัง

- ให้นำผู้ต้องขังเข้าเรือนขังเวลา ๑๘๐๐
- ให้นำผู้ต้องขังออกจากเรือนขังเวลา ๐๖๐๐
- การควบคุมผู้ต้องขังไปทำงานนอกเรือนจำจะต้องจัดผู้คุม 1 ต่อ 5
- การควบคุมผู้ต้องขังเดินทางไกลไปต่างท้องถิ่นจะต้องจัดผู้คุมไม่น้อยกว่า 2 นาย

๒๖. การควบคุมเหตุไม่สงบภายในเรือนจำ

- แจ้งเหตุต่อผู้บังคับเรือนจำทันที
- ผบ.เรือนจำ รวบรวมเจ้าพนักงานเรือนจำทำการป้องกันโดยเด็ดขาด
- รีบแจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่รักษาการณ์
- รีบรายงานให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบทันที

๒๗. การทำงานของผู้ต้องขัง

- ให้จัดผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ และผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยทหาร ออกไป ทำงานนอกเรือนจำ
- ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นผู้อนุญาต

๒๘. การอนามัยผู้ต้องขัง

- ❖ แพทย์ต้องทำการตรวจเรือนจำ ไม่น้อยกว่า เดือนละ 2 ครั้ง
- ❖ ผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติดอย่างร้ายแรงคือผู้ป่วย

๒๙. ข้อห้ามและข้อปฏิบัติของผู้ต้องขัง

- ผู้ต้องขังจะส่งหรือรับจดหมายจากญาติต้องให้เจ้าพนักงานตรวจก่อนทุกครั้ง
- ห้ามเล่นการพนัน
- ห้ามเสพสุรา,ฝิ่น,กัญชา ยาเสพติดทุกชนิด
- ห้ามนำอาวุธเข้าไปในเรือนจำ
- สัตว์มีชีวิต
- อุปกรณ์ในการเล่นการพนัน
- อุปกรณ์ในการเล่นการพนัน
- สิ่งของที่นำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายเป็นการค้ากำไร
- สิ่งของที่ได้ผิดกฎหมาย

๓๐. สิ่งของที่เข้ามาในเรือนจำได้

- เครื่องที่เกี่ยวกับการอนามัยของผู้ต้องขัง
- เงินตรา
- อาหารที่ปรุงเสร็จแล้ว

๓๑. การเยี่ยมผู้ต้องขัง

- เยี่ยมได้เฉพาะวันหยุดงานเวลา ๑๒๐๐ - ๑๕๐๐
- คนต้องขังระหว่างสอบสวนห้ามเยี่ยม
- ต้องเยี่ยมในสถานที่ที่เรือนจำจัดให้
- ทนายสามารถพบผู้ต้องขังได้
- ผู้เยี่ยมต้องพูดภาษาที่เจ้าพนักงานฟังรู้เรื่อง
- เจ้าพนักงานเรือนจำต้องตรวจสอบสิ่งของที่ญาตินำมาเยี่ยมทุกครั้งก่อนให้ผู้ต้อง

๓๒. การปล่อยตัวผู้ต้องขัง

- ❖ ผู้บังคับเรือนจำต้องทำรายงานขอปล่อยตัวก่อนถึงกำหนด ๗ วัน
- ❖ ผู้บัญชาการต้องจัดนายทหารสัญญาบัตรไปตรวจสอบก่อนปล่อยตัวทุกครั้ง

■ เมื่อถึงกำหนดปล่อยปฏิบัติ ดังนี้

1. เรียกสิ่งของที่จำยประจำตัวคืน
2. คืนทรัพย์สินให้กับผู้ต้องขังไป
3. ทำหลักฐานในการปล่อย
4. ผู้ต้องขังคนใดไม่ที่เสื้อผ้าแต่งออกไปจากเรือนจำให้เรือนจำจัดให้ ๑ ชุด
5. ออกบัตรบริสุทธิให้ (แบบ รจ. ๑๑)

๓๓. การร้องทุกข์

■ การร้องทุกข์กระทำได้ 2 วิธี

- ด้วยวาจา
- ทำเป็นหนังสือ

๓๔. การพิมพ์ลายนิ้วมือ

- การรับตัวผู้ต้องขัง
- ผู้ต้องขังพ้นโทษ
- ผู้ต้องขังตาย
- ผู้ต้องขังหลบ

๓๕. เบี้ยเลี้ยงผู้ต้องขัง

- ผู้ต้องขังที่เป็นทหารกองประจำการ อัตราเบี้ยเลี้ยง วันละ ๗๕ บาท หักเป็นค่าประกอบเลี้ยงของเรือนจำทหาร ๕๒ บาท ที่เหลือจ่ายคืนให้กับผู้ต้องขังไป
- เบี้ยเลี้ยงผู้ถูกควบคุมตัวระหว่างสอบสวน ระหว่างพิจารณาคดีของศาล เบี้ย เลี้ยงผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด วันละ ๕๒ บาท

๓๖. อำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการเรือนจำ

- ตรวจการเรือนจำอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง
- เป็นผู้วางระเบียบการเลี้ยงอาหารและการจ่ายเบี้ยเลี้ยงแก่ผู้ต้องขัง
- เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ร้องทุกข์ได้สะดวกและเต็มที่

๓๗. ผู้บังคับเรือนจำ ผู้บังคับเรือนจำเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำโดยมีอำนาจและหน้าที่ที่จะรับผิดชอบดังต่อไปนี้

- ๑) รับผิดชอบในการบังคับบัญชาเกี่ยวกับกิจการของเรือนจำให้ดำเนินไปด้วยความ

เรียบร้อย

- ๒) รับผิดชอบในการดูแลรักษาและบูรณสถานที่ตลอดจนทรัพย์สินของเรือนจำรวมถึงการวางแผนป้องกันอัคคีภัยและแผนรับเหตุฉุกเฉินอื่น ๆ

๓) มีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติประจำเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่เวรยาม , การปกครอง , การควบคุมระเบียบวินัยทหาร , เจ้าพนักงานและผู้ต้องขังที่อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับเรือนจำนั้น ๆ

๔) ระวังป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังตลอดจนการวางแผนและจับกุมผู้ต้องขังเมื่อหลบหนี ที่คุมขัง

๕) แบ่งงานให้กับเจ้าพนักงานเรือนจำตามความเหมาะสม

๖) กำหนดตารางการปฏิบัติงานประจำวันหรือประจำสัปดาห์ให้ผู้ต้องขังและผู้คุมปฏิบัติ

๗) ควบคุมดูแลอนามัยของผู้ต้องขัง ตลอดจนกระทั่งการสุขาภิบาลภายในเรือนจำให้เป็นไปตามคำแนะนำของแพทย์

๘) ให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง

๙) รับผิดชอบในการเบิกจ่ายเงินและสิ่งของอันเกี่ยวกับกิจการของเรือนจำ

๑๐) ผบ.เรือนจำจะต้องวางระเบียบให้ผู้คุม และผู้ต้องขังปฏิบัติดังนี้

- การเก็บรักษาทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่นำติดตัวมา
- การกินอยู่หลับนอนของผู้ต้องขัง
- การจัดการ เมื่อมีผู้ต้องขังเจ็บป่วย
- การดำเนินกรรมวิธีเมื่อมีญาติมาเยี่ยม

๑๑) ควบคุมและตรวจตราการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำและผู้ต้องขังที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในเรือนจำและนอกเรือนจำ

๑๒) ปกครองและควบคุมระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและเจ้าพนักงานเรือนจำ

๑๓) ถ้าผู้ต้องขังตายในเรือนจำต้องให้แพทย์จัดการชันสูตรศพและทำใบสำคัญไว้แล้วรีบรายงานด่วนต่อผู้บังคับบัญชา

๑๔) ควบคุมดูแลทะเบียนบัญชีของเรือนจำ

๑๕) เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังร้องทุกข์ได้สะดวก

๓๘. รอง ผบ. เรือนจำและ ผช.ผบ.รจ. เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำ มีหน้าที่

๑) ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้บังคับเรือนจำเมื่อผู้บังคับเรือนจำไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

๒) ปกครองบังคับบัญชาและควบคุมระเบียบวินัยของข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ และผู้ต้องขังตามผู้บังคับเรือนจำมอบหมาย

๓) ช่วยเหลือผู้บังคับเรือนจำในด้านงานธุรการของกองบังคับการเรือนจำ

๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้บังคับเรือนจำมอบหมาย

๓๙. หัวหน้าผู้คุม หรือนายทหารเวรประจำเรือนจำ

๑) เป็นผู้รับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัยภายในเรือนจำและกำกับดูแลผู้คุมและผู้ต้องขังให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของเรือนจำโดยเคร่งครัด

๒) อบรมชี้แจงผู้คุมและผู้ต้องขังก่อนออกไปปฏิบัติงานทุกครั้ง

๓) ตรวจจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำตามโอกาสต่างๆ ดังต่อไปนี้

- เมื่อมีการเรียกแถวตรวจจำนวน
- หลังจากอาหารกลางวัน
- เมื่อผู้ต้องขังทำงานเสร็จแล้วทุกครั้ง
- ทุกครั้งก่อนที่ผู้ต้องขังกลับเข้าเรือนจำและเข้าเรือนขังทุกครั้ง

๔) ตรวจตราความสะอาดเรียบร้อยของสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- บริเวณรอบเรือนจำ
- เครื่องมือดับเพลิง
- โรงเลี้ยงและเรือนขังของผู้ต้องขัง
- ตรวจสอบเครื่องมือต่าง ๆ ที่จ่ายให้ผู้ต้องขังทำงานแล้วนำส่งคืน
- คลังอาวุธและคลังเครื่องมือต่าง ๆ
- แบ่งงานให้ผู้ต้องขังไปทำตามที่ ผบ.เรือนจำมอบหมาย
- ตรวจสอบยอดผู้ต้องขังร่วมกับสืบเวร
- ตรวจสอบสิ่งของเครื่องใช้ของผู้ต้องขังและของต้องห้ามตามข้อบังคับเรือนจำตามคำสั่งของผู้บังคับเรือนจำ
- ตรวจสอบและปล่อยตัวนักโทษเมื่อพ้นโทษตามคำสั่งศาล คำสั่งของผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ
- ควบคุมการจ่ายผู้ต้องขังออกไปทำงานนอกเรือนจำ
- ควบคุมและกำกับดูแลการตรวจค้นผู้ต้องขังก่อนเข้าหรือออกจากเรือนจำหรือก่อนเข้าหรือออกจากเรือนขัง
- ชี้แจงผู้คุมให้ทราบถึงระเบียบการเยี่ยมผู้ต้องขัง
- ตรวจสอบการรับตัวผู้ต้องขังและสิ่งของที่ผู้ต้องขังนำติดตัวมาแล้วดำเนินการตามทัณฑ์บงเรือนจำสั่งการ
- อบรมชี้แจงข้อห้ามและข้อปฏิบัติให้ผู้ต้องขังทราบอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง
- ตรวจสอบการทำงานของผู้ต้องขัง

๔๐. หน้าที่สลิปเวรเรือนจำ

- รับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในเรื่องการรักษาความปลอดภัยภายในเรือนจำ และการสุขภาพในเรือนจำ
- ตรวจสอบยอดผู้ต้องขังก่อนออก หรือก่อนเข้าเรือนขัง และเรือนจำทุกครั้ง
- ควบคุมดูแลการประกอบเลี้ยงและการรับประทานอาหาร
- รายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับเรือนจำในตอนเช้าที่ผู้บังคับเรือนจำมาทำงาน
- ตรวจสอบการนอนของผู้ต้องขัง
- ดูแลการอนามัยของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามที่แพทย์แนะนำรวมถึงการตัดผมและการทำความสะอาดโซ่ตรวน
- ควบคุมดูแลให้ผู้ต้องขังทำความสะอาดเรือนขังและที่นอนให้สะอาดอยู่เสมอ
- ในวันหยุดงานระหว่างเวลา ๑๒๐๐ - ๑๕๐๐ เป็นเวลาเยี่ยมญาติ สลิปเวรต้องปฏิบัติดังนี้
 - ก. ให้ผู้เยี่ยมและผู้รับการเยี่ยมคุยกันในเขตที่กำหนด
 - ข. สลิปเวรต้องอยู่กับผู้ต้องขังตลอดการเยี่ยม
 - ค. ตรวจสอบสิ่งของที่ญาตินำมาเยี่ยมผู้ต้องขังว่าเป็นสิ่งของต้องห้ามหรือไม่
 - ง. ญาติที่มาเยี่ยมจะต้องพูดภาษาที่ผู้คุมฟังรู้เรื่อง
 - จ. ต้องให้ญาติลงบันทึกหลักฐานในสมุดก่อนการเยี่ยมทุกครั้ง
 - ฉ. นอกเหนือจากวันหยุดงานจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับเรือนจำก่อนจึงจะอนุญาตให้เยี่ยมได้
 - สลิปเวรจะต้องดำเนินการในการรับผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่ ดังนี้
 - ก. ตรวจสอบสิ่งของต้องห้ามที่ตัวผู้ต้องขัง
 - ข. ให้แพทย์ตรวจอนามัยของผู้ต้องขัง
 - ค. บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับผู้ต้องขังให้ละเอียดให้มากที่สุด
 - ง. ทรัพย์สินค่าและเงินตราที่ผู้ต้องขังนำติดตัวมาต้องมอบให้ ผบ.เรือนจำเก็บไว้เพื่อคืนให้กับผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษ
 - จ. จัดการให้ผู้ต้องขังอาบน้ำตัดผมให้เรียบร้อยในวันแรกที่เข้ามา
- ตรวจสอบเครื่องพันธนาการทุกครั้งเมื่อผู้ต้องขังกลับเข้ามาในเรือนจำ และก่อนเข้าหรือออกจากเรือนขังทุกครั้ง

- ควบคุมการทำงานของผู้ต้องขัง
- ตรวจสอบจดหมายผู้ต้องขังก่อนส่ง และก่อนรับทุกครั้ง
- คอยดูแลอย่าให้ผู้ต้องขังให้จับกลุ่มและมั่วสุมกัน
- ควบคุมดูแลอย่าให้ผู้ต้องขังเสพยาเสพติด
- ต้องตรวจสอบอย่าให้มีการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในเรือนจำเป็นอันตราย
- เมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบเกิดในเรือนจำหรือมีการหลบหนีของผู้ต้องขังสืบเวรต้องรีบแจ้ง ผบ.เรือนจำ เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ และรีบรวบรวมเจ้าพนักงานเรือนจำเพื่อระงับเหตุทันที
- เมื่อจ่ายผู้ต้องขังไปทำงานต้องให้ผู้คุมเซ็นรับรับผู้ต้องขังและเซ็นส่งในสมุดก่อนทุกครั้ง
- ตรวจสอบ การปฏิบัติของยามในสามัญ และยามในตรวจ
- ห้ามผู้ต้องขังสูบบุหรี่หลังจากเข้าเรือนขังแล้ว

๔๑. หน้าที่ผู้คุมเรือนจำ

- ตรวจสอบผู้ต้องขังทุกคนที่อยู่ในหน้าที่รับผิดชอบของตน ให้อยู่ในสายตาตลอดเวลา
- ต้องควบคุมดูแลผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิดอย่าให้หลบหนีเป็นอันตราย
- ควบคุมดูแลให้ผู้ต้องขังอย่าให้ทำผิดวินัยและข้อบังคับของเรือนจำ
- ควบคุมผู้ต้องขังทำงานและห้ามบุคคลอื่นเข้าใกล้หรือพูดคุยกับผู้ต้องขังเป็นอันตราย
- ห้ามนำญาติมิตรและบุคคลอื่นเข้าไปในเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต
- ต้องไม่ทำตัวสนิทสนมกับผู้ต้องขังเป็นการส่วนตัว
- ฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง
- ตรวจสอบสิ่งของต้องห้ามที่ตัวผู้ต้องขังที่อยู่ในความรับผิดชอบก่อนนำเข้าเรือนจำทุกครั้ง
- ต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามข้อบังคับของเรือนจำโดยเสมอภาคกัน

๔๒. หน้าที่ยามประตู

- เป็นยามหน้าประตูใหญ่ของเรือนจำ
- ไม่ปล่อยผู้ต้องขังออกนอกเรือนจำโดยไม่มีหลักฐานการปล่อยตัวผู้ต้องขัง หรือคำสั่งจ่ายผู้ต้องขังทำงานนอกเรือนจำ

- ไม่ปล่อยให้ยานพาหนะใด ๆ เข้าออกเรือนจำ นอกจากจะได้รับอนุญาตจากผู้บังคับเรือนจำ ทำการการตรวจยานพาหนะที่ได้รับอนุญาตให้เข้าออกเรือนจำอย่างละเอียด
- กวดขันอย่าให้บุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าไปในเรือนจำเป็นอันขาด
- ตรวจค้นผู้ต้องขังที่ผ่านเข้าออกทุกครั้งเพื่อป้องกันมิให้นำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำ
- เมื่อผู้ต้องขังหลบหนีจากที่คุมขังของเรือนจำ จะต้องปฏิบัติดังนี้
 - ก. รายงานสืบเวอร์ และเจ้าพนักงานเรือนจำโดยใช้เสียงสัญญาณ
 - ข. ตะโกนสั่งให้นักโทษหยุด ๒ ครั้ง
 - ค. เมื่อนักโทษไม่ยอมหยุดและไม่มีทางอื่นที่จะกับกุมได้ให้ใช้อาวุธปืนโดยให้คำนึงความปลอดภัยของบุคคลอื่นเป็นหลัก

๔๓. หน้าที่ยามประจำหอคอย

- คอยเฝ้าดูกำแพงหรือรั้วอย่าให้ผู้ต้องขังอยู่ใกล้รั้วในระยะ ๑๐ ฟุต โดยปราศจากผู้คุม
- เมื่อพบผู้ต้องขังกำลังหลบหนีให้ใช้สัญญาณที่กำหนดขึ้นเพื่อแจ้งให้เจ้าพนักงานเรือนจำช่วยกันจับกุม
- ไม่ยอมให้ผู้หนึ่งผู้ใดผ่านเข้ามาทางรั้วไม่ว่ากรณีใด ๆ
- ขณะปฏิบัติหน้าที่ห้ามรับประทานอาหาร ฟังวิทยุ ดื่มเครื่องดื่มของเมาทุกชนิด
- ต้องไม่ทำตัวสนิทสนมกับนักโทษคนหนึ่งคนใด
- ต้องพร้อมที่จะคอยให้ความคุ้มครองแก่ผู้คุมเรือนจำขณะปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง

ตารางการปฏิบัติของผู้ต้องขัง

วันจันทร์ ถึง ศุกร์

0545	เป่าแตร หรือนกหวีดปลุกผู้ต้องขัง
0600	เปิดเรือนขังให้ผู้ต้องขังออกจากเรือนขัง
0610	เป่านกหวีดเรียกรวมนผู้ต้องขังเพื่อตรวจยอด
0620	ฝึกกายบริหาร
0650	ทำงานเกี่ยวกับอนามัยและสุขาภิบาลเรือนจำ
0720	รับประทานอาหารเช้า
0800	เคารพธงชาติ
0830	รวมแถวตรวจสอบยอดรับฟังคำสั่งชี้แจงจากผู้บังคับเรือนจำ พร้อมจ่ายงานให้ผู้ต้องขังไปทำงาน
0900	ทำงาน
1100	กลับจากทำงาน
1145	รวมแถวตรวจสอบยอด
1200	รับประทานอาหารกลางวัน
1300	ทำงาน
1600	เลิกงาน
1630	อาบน้ำพักผ่อน
1700	รับประทานอาหารเย็น
1745	รวมแถวตรวจสอบยอด
1800	เคารพธงชาติเข้าเรือนนอน
2050	สวดมนต์
2100	นอน

วันหยุดราชการ

0545	เป่าแตรหรือนกหวีดปลุก
0600	นำผู้ต้องขังออกจากเรือนขัง
0610	ตรวจสอบยอเล่นกายบริหาร
0630	ทำงานเกี่ยวกับอนามัยและสุขาภิบาลเรือนจำ
0700	รับประทานอาหารเช้า
0800	เคารพธงชาติ
0900	ทำงาน
1130	รับประทานอาหารกลางวัน
1200 – 1500	เยี่ยมญาติ
1630	อาบน้ำ
1700	รับประทานอาหารเย็น
1745	ตรวจสอบยอ
1800	เคารพธงชาติ เข้าเรือนนอน
2045	ไหว้พระสวดมนต์
2100	นอน

พ.อ.ประพจน์ สว่างพานิช

อจ.หน.วิชา ผสท.กศ.รร.สท.สท.ทบ.

ผู้จัดทำ

๑๒ มี.ย. ๕๕